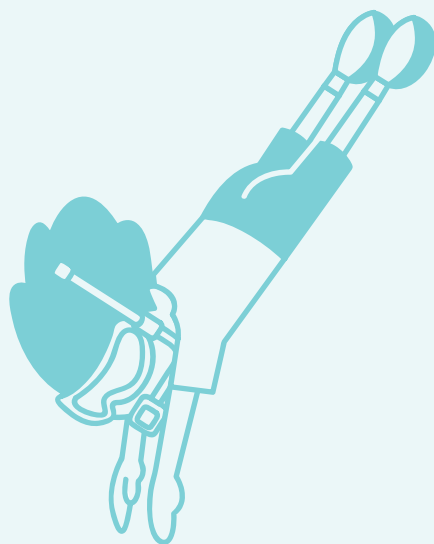

12

นักสืบสายน้ำ เฝ้าระวัง ‘แม่น้ำป่าสัก’

โดย : กลุ่มเยาวชนรักษ์ป่าสัก
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จ.สระบุรี

‘น้ำ’ เปรียบได้กับเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงชีวิตของมนุษย์ ให้มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์อย่างหลากหลาย ทั้งอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ใช้ในการเกษตร และสายน้ำเองก็เป็นแหล่งอาหารอันอุดมสมบูรณ์ตลอดมา

แต่บางครั้งมนุษย์ก็ใช้ประโยชน์จากสายน้ำในทางที่ผิด โดยเฉพาะการเห็นสายน้ำเป็นถังขยะใบแข็งที่จะทิ้งอะไรลงไปก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นขยะชิ้นใหญ่หน่อยหรือน้ำเสียจากการเกษตรและอุตสาหกรรม

ด้วยทัศนคติเช่นนี้เอง ที่ทำให้ปัจจุบันลำน้ำหลายสายในหลายพื้นที่กำลังประสบปัญหาคุณภาพน้ำลดลง ซึ่งหนึ่งในนั้นคือแม่น้ำที่หลายคนรู้จักกันดีในชื่อ ‘แม่น้ำป่าสัก’

อย่างไรก็ตาม ถือเป็นโชคดีของแม่น้ำป่าสักที่มีเยาวชนกลุ่มหนึ่งสังเกตถึงความเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำ ก่อนจะรวมกลุ่มกันทำหน้าที่พิทักษ์รักษาแม่น้ำสายนี้เอาไว้ด้วยความรักในทรัพยากรพื้นที่ต้นของตนเอง เพื่อให้แม่น้ำอยู่คู่กับชุมชนตลอดไป

ขบวนการอนุรักษ์ เริ่มต้นจากจุดเล็กๆ

แม่น้ำป่าสักเป็นแม่น้ำสายสำคัญของภาคกลาง และเป็นลำน้ำเพียงสายเดียวที่เหลือเลี้ยงชีวิตของชาว จ.สระบุรี ทำให้ชุมชนได้อาศัยน้ำในการทำเกษตรกรรม อุปโภคบริโภค อุตสาหกรรม และอื่นๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งชาวสระบุรีก็คงจะใช้ประโยชน์จากแม่น้ำเรื่อยไปโดยไม่เฉลียวใจว่า แม่น้ำกำลังประสบปัญหา ถ้าเมื่อกลางปี พ.ศ. 2547 เด็กนักเรียน 2 คนที่อาศัยอยู่ริมน้ำไม่เกิดความสงสัยและเข้ามาถามอาจารย์อรรถมน เบสูงเนิน ว่า “ทำไมปลาในแม่น้ำถึงตาย?”

นั่นเองคือจุดเริ่มต้นของการก่อตั้ง ‘กลุ่มเยาวชนรักษ์ป่าสัก’ โดยมีสมาชิกตั้งต้นเป็นนักเรียน 4 คนที่ร่วมมือกันทำกิจกรรมเฝ้าระวังคุณภาพแม่น้ำป่าสัก และต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2556 รวมเวลากว่า 9 ปี

พื้นที่ที่กลุ่มเยาวชนรักษ์ป่าสักเฝ้าระวังและตรวจวัดคุณภาพน้ำ ในปีแรก (พ.ศ. 2547) คือบริเวณชุมชนในเขต อ.เมือง จ.สระบุรี ก่อนจะค่อยๆ ขยายไปยังพื้นที่การเกษตรและพื้นที่อุตสาหกรรมตามลำดับ ซึ่งเป็นแผนงานที่ถูกวางไว้มาตั้งแต่สมัยรุ่นพี่ยังเป็นแกนนำ

จนปัจจุบัน พื้นที่เฝ้าระวังและตรวจวัดคุณภาพน้ำของกลุ่ม ครอบคลุมระยะทางของแม่น้ำป่าสักกว่า 102 กิโลเมตร นับจากเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จ.ลพบุรี ถึงท่าน้ำวัดพะเยาว์ อ.เมืองสระบุรี จ.สระบุรี โดยกำหนดจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำออกเป็น 4 สถานี คือ

1. พื้นที่ต้นน้ำ : เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์
2. พื้นที่ทำการเกษตร : องค์การบริหารส่วนตำบลท่าคล้อ (จากเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ถึงองค์การบริหารส่วนตำบลท่าคล้อ อ.แก่งคอย)
3. พื้นที่อุตสาหกรรม : วัดท่าพง (จาก อ.แก่งคอย ถึง อ.เมืองสระบุรี)
4. พื้นที่ชุมชนเมือง วัดพะเยาว์ (จาก อ.เมืองสระบุรี ถึง อ.เสาไห้)

ในช่วงเดือนมิถุนายนมักจะเกิดน้ำเสีย
เนื่องจากเป็นหน้าฝน น้ำจะชะสารเคมีพวก
ไนเตรตและฟอสเฟตจากแปลงเกษตรลงสู่
แหล่งน้ำทำให้ปลาตาย

สืบทอดจากทุนเดิม สร้างเสริมคนทำงาน

การเฝ้าระวังและตรวจวัดคุณภาพน้ำนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ของกลุ่มเยาวชนรักษ์ป่าสักดำเนินการอย่างต่อเนื่องผ่านรุ่นสู่รุ่น โดยกลุ่มได้ดำเนินการเฝ้าระวังและตรวจวัดคุณภาพน้ำของแม่น้ำป่าสักในพื้นที่ จ.สระบุรี อย่างเป็นระบบ โดยจะลงพื้นที่ตรวจวัดคุณภาพน้ำทุกๆ 15 วัน ใน 3 ด้าน คือ

- ด้านเคมี ตรวจวัดระดับไนเตรต ฟอสเฟต ค่าออกซิเจนละลายในน้ำ (DO : Disolved Oxygen) และค่า pH
- ด้านชีวภาพ ตรวจวัดสิ่งมีชีวิตในน้ำ
- ด้านกายภาพ ตรวจวัดสี อุณหภูมิ และตะกอนในน้ำ

เมื่อได้ข้อมูลทั้ง 3 ด้านมาแล้ว กลุ่มจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์คุณภาพน้ำ และเปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานน้ำทิ้ง จากการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องกว่า 9 ปี ทำให้กลุ่มรู้ถึงสาเหตุที่แท้จริงของการที่น้ำเสียและปลาตาย ว่าเกิดจากการสร้างน้ำเสียจากกิจกรรมประจำวันในครัวเรือน เช่น น้ำทิ้งจากการสระผมและล้างจาน ฯลฯ มาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงไป คือสารเคมีจากการเกษตรที่ไหลลงสู่แม่น้ำทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ และการปล่อยน้ำเสียจากพื้นที่อุตสาหกรรม

นอกจากนี้ ด้วยข้อมูลที่มีอยู่ ยังทำให้กลุ่มสามารถวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำป่าสักได้ รวมถึงสามารถพยากรณ์ถึงช่วงเวลาที่จะเกิดน้ำเสียได้อีกด้วย

“ในช่วงเดือนมิถุนายนมักจะเกิดน้ำเสียเนื่องจากเป็นหน้าฝน น้ำจะชะสารเคมีพวกไนเตรตและฟอสเฟตจากแปลงเกษตรลงสู่แหล่งน้ำทำให้ปลาตาย ซึ่งเคยเดือนชาวบ้านที่เลี้ยงปลากระชังแล้วทำให้เก็บปลาขึ้นในช่วงเดือนนี้ แต่บางคนก็ไม่เชื่อ เมื่อถึงเวลาเกิดปลาตายจริงๆ” อาจารย์อารมณ์ยกตัวอย่าง

กิจกรรมการเฝ้าระวังและตรวจวัดคุณภาพน้ำนี้ นอกจากจะทำให้กลุ่มได้รู้ถึงสภาพปัญหาแล้ว ยังถือเป็นการสร้างจิตสำนึกให้แก่สมาชิกในกลุ่มได้เป็นอย่างดี ทำให้น้องๆ สมาชิกหลายคนได้ตระหนักและเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อแม่น้ำ และยังทำให้สมาชิกได้รู้จักภูมิณีเวศของจังหวัดสระบุรี เศรษฐกิจ และการประกอบอาชีพไปด้วยในตัว จากคุณค่านี้ กลุ่มจึงได้ขยายผลความรู้ที่ได้ออกสู่วงกว้าง ด้วยการขับเคลื่อนงานภายใต้การหนุนเสริมของโครงการปลูกใจรักโลกในเวลาต่อมา

เราต้องจัดสรรเวลาให้ดีขึ้น ในชั่วโมงเรียนก็
ตั้งใจเรียนมากขึ้น ก่อนงานค่ายจะรับทำการบ้าน
ให้เสร็จภายในคืนนั้น บางทีทำการบ้านถึง
ตี 2 กลับจากค่ายก็ต้องมาอ่านหนังสือทบทวน
บทเรียน

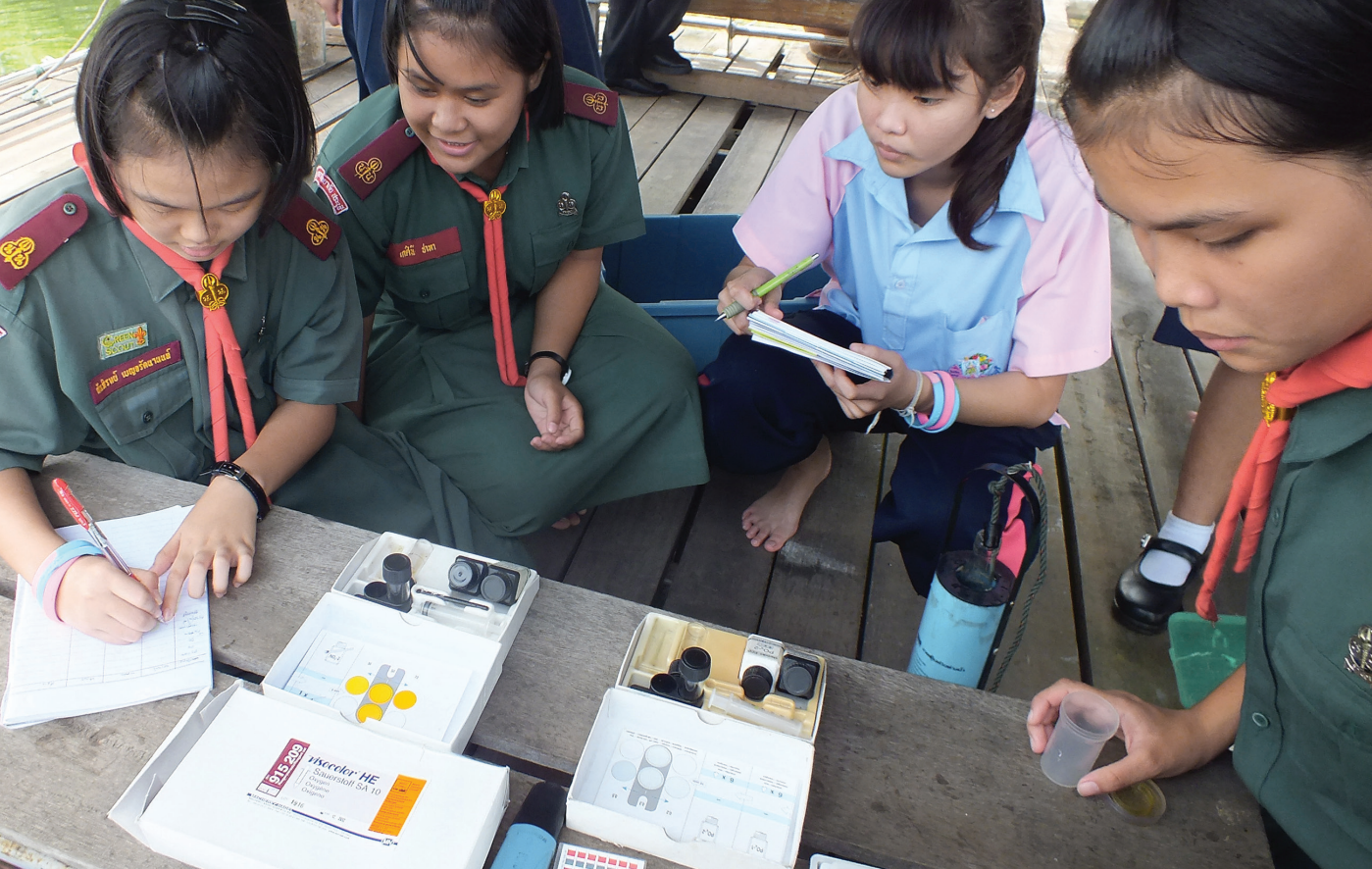
ต่อยอดความรู้ ร่วมกอบกู้สายน้ำ

ด้วยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการขยายองค์ความรู้และสร้างเครือข่าย
ความร่วมมือในวงกว้าง กลุ่มจึงได้จัดทำโครงการในชื่อเดียวกับกลุ่มว่า ‘โครงการ
เยาวชนรักษ์ป่าสัก’ และเข้าร่วมกับโครงการปลูกใจรักโลก เพื่อขยายองค์ความรู้
เรื่องการตรวจวัดคุณภาพน้ำสู่เยาวชนและชุมชนในพื้นที่ โดยมุ่งสร้างให้เยาวชน
คนรุ่นใหม่มีจิตสำนึกอนุรักษ์และมีทักษะกระบวนการติดตามคุณภาพน้ำ สร้าง
เครือข่ายเฝ้าระวังคุณภาพน้ำทั้งกับเยาวชนในโรงเรียนและโรงเรียนเครือข่าย
ให้เยาวชนเครือข่ายเป็นผู้ไปถ่ายทอดและชักชวนผู้ปกครองในครัวเรือนให้ลดการ
ใช้สารที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ใช้สารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เกิดเป็นครัวเรือน
ต้นแบบในการอนุรักษ์น้ำ ซึ่งทั้งหมดนี้ถูกดำเนินผ่านหลายๆ กิจกรรม อาทิ

กิจกรรมการเฝ้าระวังและตรวจวัดคุณภาพน้ำ ซึ่งเป็นกิจกรรมหลัก และ
มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตลอดมา

กิจกรรมการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ ด้วยตระหนักว่าการแก้ไขคุณภาพน้ำ
ต้องเริ่มต้นจากตัวของเราเอง ทำให้กลุ่มมีการศึกษาหาวิธีแก้ปัญหาน้ำเสียจาก
หลากหลายช่องทาง ทั้งจากแหล่งวิทยากรและปราชญ์ชาวบ้าน ก่อนจะมีการ
หารือและสรุปแนวคิดร่วมกันว่าต้องจัดทำแหล่งเรียนรู้ของชุมชนขึ้น จนนำมาสู่การ
จัดตั้ง ‘แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ’ ขึ้นภายในโรงเรียน
สวนกุหลาบวิทยาลัย สระบุรี เพื่อทดลองแก้ปัญหาน้ำเสียในพื้นที่โรงเรียน อันนำ
ไปสู่ความรู้ต้นแบบในการแก้ปัญหา และใช้เป็นฐานการเรียนรู้ของเยาวชนใน
โรงเรียนและชุมชน ผ่านฐานกิจกรรมมากมาย เช่น ฐานพึ่งพาตนเอง, ฐานน้ำหมัก
จุลินทรีย์ชีวภาพชนิดน้ำและชนิดก้อน สำหรับใช้แก้ปัญหาเน่าเสีย, ฐานความรู้
ด้านคุณภาพน้ำ, ฐานความหลากหลายทางชีวภาพ รวมไปถึงฐานน้ำหมักธรรมชาติ

ที่เป็นการทำน้ำยาอเนกประสงค์และสบู่ เพื่อช่วยแก้ปัญหาการปล่อยฟอสเฟตและไนเตรดจากการอาบน้ำและล้างจานในครัวเรือนที่อาศัยอยู่ริมน้ำ เป็นต้น

นอกจากนี้ ด้วยเล็งเห็นว่าน้ำเสียเป็นปัญหาระดับจังหวัด โรงเรียนจึงได้หนุนเสริมความรู้แก่นักเรียน โดยการบรรจุวิธีการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนเลยทีเดียว โดยให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เริ่มจาก ม.1 เรียนรู้ภาคทฤษฎี ม.2 เรียนรู้ภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ส่วน ม.3 ให้คิดทำโครงงานเสนอ รวมไปถึงการเผยแพร่ความรู้ของกลุ่มเยาวชนรักษ์ป่าสักให้แก่เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ที่สนใจผ่านกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน อาทิ กิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์ กิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น

กิจกรรมการสร้างแนวร่วม ดังที่กล่าวไปแล้วว่า การที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนให้เห็นความสำคัญของแม่น้ำและนำไปสู่การร่วมกันแก้ปัญหาแม่น้ำเสีย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีส่วนร่วม ทั้งระดับเยาวชน ชุมชน และหน่วยงานในระดับจังหวัด ซึ่งกลุ่มก็ได้ใช้ศักยภาพและความรู้ที่ได้ศึกษาเรียนรู้มาร่วมกับคำแนะนำของอาจารย์ ดำเนินงานในส่วนนี้ผ่านทางกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ

- กิจกรรมอบรมให้ความรู้การตรวจวัดคุณภาพน้ำและวิธีการบำบัดน้ำให้แก่แก่นักเรียนชั้น ม.2 และ ม.3 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สระบุรี จำนวน 120 คน ซึ่งเป็นรูปแบบการส่งต่อความรู้และพัฒนาศักยภาพจากรุ่นพี่แกนนำสู่รุ่นน้อง โดยน้อง ม.2 จะได้รับการฝึกการสื่อสาร ทำหน้าที่เป็นวิทยากรฐานเรียนรู้และเป็นพี่เลี้ยงให้น้อง ม.1 ขณะที่พี่ ม.3 จะเป็นผู้ประสานงานจัดงานค่ายทั้งหมด

เด็กๆ พยายามเก็บรวบรวมข้อมูลคุณภาพน้ำ
ในแม่น้ำป่าสัก ส่งผ่านข้อมูลให้ครูและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ก็ถูกต่อว่ากลับมาว่า
「ไม่น่าเชื่อถือ เพราะเป็นงานที่เด็กๆ ทำ」

- กิจกรรมครัวเรือนรักษาน้ำ เพื่อขยายองค์ความรู้สู่นักเรียนชั้น ม.3 ของ
เครือข่ายชุมชนวัดท่าช้างใต้และเครือข่ายชุมชนวัดท่าหัว ให้นำความรู้ไปปรับใช้ที่
ครัวเรือนของตนเอง พร้อมไปกับขยายผลสู่ผู้ปกครอง

- กิจกรรมจัดอบรมให้ความรู้การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำแม่น้ำป่าสัก สู่นักเรียน
แกนนำในโรงเรียนเครือข่าย 5 โรงเรียน อันได้แก่ โรงเรียนเส้าไห้ (วิมลวิทยานุกูล),
โรงเรียนสุธีรวิทยา, โรงเรียนห้วยบง, โรงเรียนวัดโนนสภาราม และโรงเรียนวัดท่าหัว
กิจกรรมดังกล่าว สมาชิกของกลุ่มจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด โดยมีการแบ่งบทบาท
หน้าที่และกำหนดผู้รับผิดชอบงานอย่างชัดเจนตามความถนัดของแต่ละคน ซึ่ง
ด้วยความที่เรียนและทำกิจกรรมร่วมกันมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้สมาชิกแต่ละคน
ต่างสนิทสนม รู้ถึงศักยภาพและความถนัดของเพื่อนแต่ละคนเป็นอย่างดี และเมื่อ
เกิดปัญหา ก็สามารถเปิดอกคุยกันได้อย่างสนิทใจ

การรวมกลุ่มทำงานไม่ใช่ปัญหาสำหรับกลุ่ม แต่ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นก็คือ
การแบ่งเวลาระหว่างเรียน-เล่น-ทำกิจกรรม แต่กระนั้นสมาชิกส่วนใหญ่ก็สามารถ
บริหารจัดการได้ดีในระดับหนึ่ง เช่นที่ ธัญชนก โสภาคดิษฐ์ หรือ ‘ใบตอง’ เล่าให้ฟังว่า

“จริงๆ ก็อยากอ่านนิยายบ้าง อยากเล่นเกม แต่ก็กลัวผลที่ตามมาคือ
สอบตก ทำให้เราต้องจัดสรรเวลาให้ดีขึ้น ในช่วงโมงเรียนก็ตั้งใจเรียนมากขึ้น ก่อน
งานค่ายจะรีบทำการบ้านให้เสร็จภายในคืนนั้น บางทีทำการบ้านถึงตี 2 กลับจาก
ค่ายก็ต้องมาอ่านหนังสือทบทวนบนเรียน”

ส่งผ่านข้อมูลความรู้ สร้างความร่วมมือกับชุมชน

นอกจากการจัดค่ายเพื่อขยายแนวร่วมเยาวชนทั้งในโรงเรียนและในชุมชน
แล้ว กลุ่มยังมีการส่งต่อและขยายองค์ความรู้ออกไปสู่ระดับชุมชนและระดับจังหวัด
เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือขนาดใหญ่ที่พร้อมจะช่วยกันรักษาแม่น้ำป่าสัก
อีกด้วย

โดยกลุ่มเยาวชนได้ส่งผ่านข้อมูล ทั้งส่งให้แก่ชุมชนโดยตรงและส่งผลการวิเคราะห์การตรวจวัดคุณภาพน้ำให้แก่ภาคีและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพน้ำต่อไป อาทิ สิ่งแวดล้อมจังหวัด, องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้างใต้, องค์การบริหารส่วนตำบลดาวเรือง ฯลฯ รวมไปถึงส่งผ่านข้อมูลให้แก่สื่อมวลชนท้องถิ่น เช่น สระบุรีเคเบิล วิทย์ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เป็นต้น

ทั้งนี้ นอกจากการส่งผ่านข้อมูลทางเดียวแล้ว กลุ่มยังมีการขยายผลองค์ความรู้ในรูปแบบของการร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์และเวทีที่ประชุมอีกด้วย เช่น กลุ่มได้มีโอกาสจัดแสดงนิทรรศการในงานสิ่งแวดล้อมของจังหวัดสระบุรี, เข้าร่วมการประชุมภาคีเครือข่ายสิ่งแวดล้อม อันประกอบด้วย 5 ภาคีเครือข่าย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคการศึกษา ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน และภาคเอกชน แต่ก็ยังมีหน่วยงานบางแห่ง รวมถึงบุคคลบางกลุ่มยังไม่ค่อยยอมรับสิ่งที่กลุ่มได้ลงมือทำ

“เด็กๆ พยายามเก็บรวบรวมข้อมูลคุณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสัก ส่งผ่านข้อมูลให้ครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ก็ถูกต่อว่ากลับมาว่า ไม่น่าเชื่อถือ เพราะเป็นงานที่เด็กๆ ทำ” อาจารย์อารมณเฒ่าถึงอุปสรรคที่กลุ่มต้องประสบ

แต่อย่างไรก็ตาม แม้จะมีบางส่วนที่ไม่ยอมรับ แต่ด้วยความตั้งใจจริง ความตั้งใจดี และข้อมูลที่มีศักยภาพของกลุ่ม รวมทั้งการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง ก็ได้สร้างความเข้าใจแก่หลายฝ่าย ทำให้เห็นภาพสถานการณ์และดึงดูดให้ภาคีเครือข่ายอีกจำนวนไม่น้อยเข้ามาร่วมเป็นเครือข่ายรักษาน้ำ เพื่อขับเคลื่อนงานการปกป้องแม่น้ำป่าสักอย่างเข้มแข็งร่วมกัน เช่น สำนักงานสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4, ศูนย์อำนวยการประชาสัมพันธ์จังหวัดสระบุรี, ชุมชนปากข้าวสาร อ.เมือง, ชุมชนยุคละคร อ.เมือง, ชุมชนวัดท่าวีว อ.เฉลิมพระเกียรติ, ชุมชนท่าช้างใต้ อ.เสาไห้ จ.สระบุรี, ชมรมสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระบุรี, ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศเกษตร, มูลนิธิสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน, มูลนิธิกองทุนไทย รวมไปถึงเครือข่ายครอบครัวกลุ่มเยาวชนรักษাপ่าสักเองก็มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางจังหวัดที่ให้ความเชื่อถือข้อมูลของกลุ่มเยาวชนรักษাপ่าสักอย่างมาก จนถึงขนาดที่ว่าเมื่อมีวาระเรื่องการแก้ปัญหาแม่น้ำป่าสักของจังหวัดครั้งใด กลุ่มก็จะได้รับเชิญไปให้ข้อมูลสถานการณ์คุณภาพน้ำอยู่เสมอเลยทีเดียว

รวมพลังปกป้องป่าสัก ด้วยความรักและความรู้

การทำโครงการในครั้งนี้ นอกจากกลุ่มเยาวชนรักษাপ่าสักจะได้พัฒนาตัวเองทั้งด้านความรู้ความสามารถและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการตรวจวัดคุณภาพน้ำ รวมถึงทักษะการทำการกระบวนการกลุ่ม การถ่ายทอดความรู้ และการทำงานเป็นทีมแล้ว

การที่กลุ่มเป็นหน่วยเฝ้าระวังคุณภาพแม่น้ำป่าสักให้แก่ชุมชน สามารถเสนอแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจน ทั้งยังมีการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้น้ำและการบำบัดน้ำอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การซัก การล้าง การทำความสะอาดร่างกาย ฯลฯ ทำให้กลุ่มได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากโรงเรียนชุมชนและสังคม โดยเฉพาะชุมชนที่เกิดความรู้สึกว่าสามารถพึ่งพากลุ่มเยาวชนได้ในเรื่องของน้ำ และยังได้เห็นการทำงานของกลุ่ม ก็ได้สร้างแรงบันดาลใจให้ชุมชนเกิดความสนใจในการตรวจวัดคุณภาพน้ำและเข้ามามีส่วนร่วมกับกลุ่ม โดยการตั้งหน่วยรับเรื่องร้องเรียนและหน่วยตรวจวัดคุณภาพน้ำขึ้นอย่างเป็นระบบ และจะทำการแจ้งแก่กลุ่มทันทีเมื่อพบเห็นปัญหาเกิดขึ้นกับสายน้ำ

ณ ปัจจุบัน กลุ่ม ชุมชน และเครือข่าย 5 โรงเรียน ได้ร่วมกันเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริเวณแม่น้ำป่าสักที่ไหลผ่าน จ.สระบุรี อย่างเข้มข้น และได้มีการเพิ่มจุดสำรวจ ติดตาม และเฝ้าระวังคุณภาพน้ำเพิ่มขึ้นอีก 2 สถานี พร้อมจุลินทรีย์ชีวภาพชนิดน้ำและชนิดก้อนที่พร้อมจะแก้ไขปัญหา น้ำเบื้องต้นทันทีที่ตรวจพบความผิดปกติ

ทั้งหมดทั้งมวลได้ส่งผลให้การตรวจวัดล่าสุด คุณภาพน้ำของแม่น้ำป่าสักทั้ง 4 สถานีถือว่าอยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงดี อาจมีบ้างบางจุดที่มีค่าไนเตรตสูง ทำให้พีชน้ำเจริญเติบโตได้ดี ส่งผลให้ค่า DO ต่ำ (Dissolved Oxygen : ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ) เนื่องจากพีชน้ำเหล่านี้จะไปแย่งออกซิเจนในน้ำที่สัตว์น้ำใช้ในการหายใจ ซึ่งอาจส่งผลให้น้ำเน่าเสียได้

๓
 ขณะนี้โรงเรียน...มีเยาวชนและผู้ปกครองที่
 มีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม...ร่วมกันพัฒนา
 แม่น้ำป่าสักให้เป็นแม่น้ำสวย น้ำใส ปลาชุม
 ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนผู้ใช้น้ำได้
 อย่างปราศจากมลพิษ

แต่อย่างไรก็ตาม การทำงานตลอดระยะเวลา 9 ปีที่ผ่านมาได้บอกเราให้รู้แล้วว่า ไม่ว่าจะอย่างไร กลุ่มเยาวชนรักษ์ป่าสักจะยังคงขับเคลื่อนงานอนุรักษ์ และฟื้นฟูแม่น้ำป่าสักอย่างต่อเนื่อง ผ่านการส่งต่อความรู้ จิตสำนึกที่ดีและความรักในทรัพยากรพื้นถิ่นจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้องตลอดไป

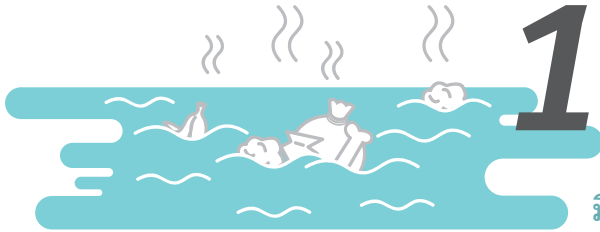
แม้วันนี้คุณภาพน้ำในแม่น้ำป่าสักจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น มีแนวร่วมเครือข่ายคนรุ่นใหม่มากมายที่พร้อมจะร่วมแรงร่วมใจกับกลุ่มเยาวชนรักษ์ป่าสักในการอนุรักษ์สายน้ำ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ภาคส่วนที่มีบทบาทที่สุดอย่างครัวเรือน ยังคงเป็นโจทย์สำคัญที่กลุ่มและแนวร่วมจะต้องหาแนวทางในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และดึงให้ครัวเรือนในพื้นที่หันมาร่วมอนุรักษ์สายน้ำอย่างจริงจัง

ถือเป็นความท้าทายที่รอให้เด็กน้อยหัวใจใหญ่กลุ่มนี้สู้ต่อไป เพื่อลำน้ำของแผ่นดินเกิดที่สวยงาม และเพื่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนทุกๆ คน

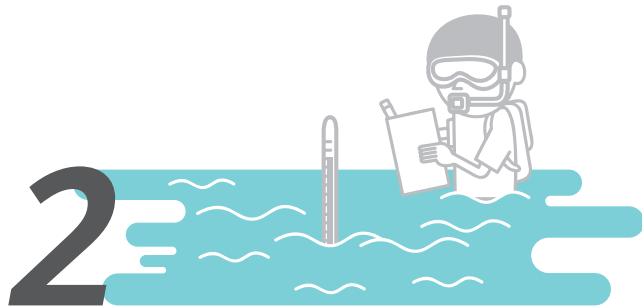

สรุปขั้นตอนการทำงาน

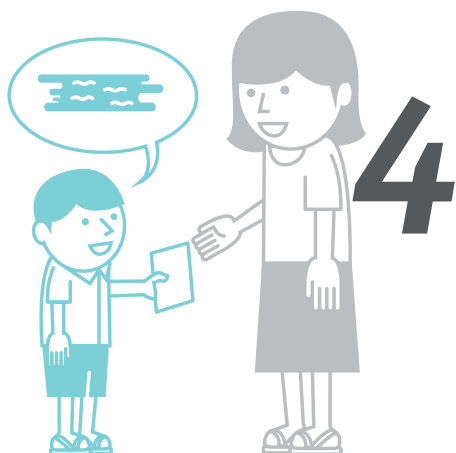

มีการปล่อยน้ำทิ้งจากครัวเรือน
น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม
และภาคการเกษตร

เฝ้าระวังและตรวจวัดคุณภาพน้ำ

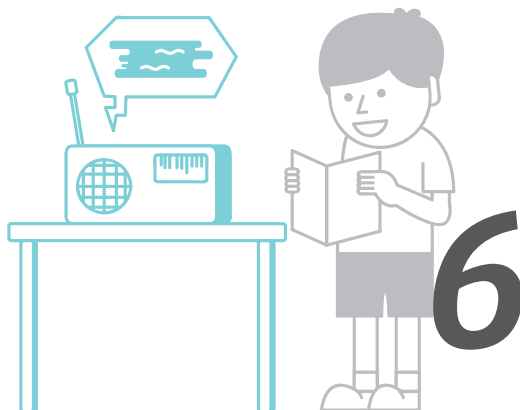
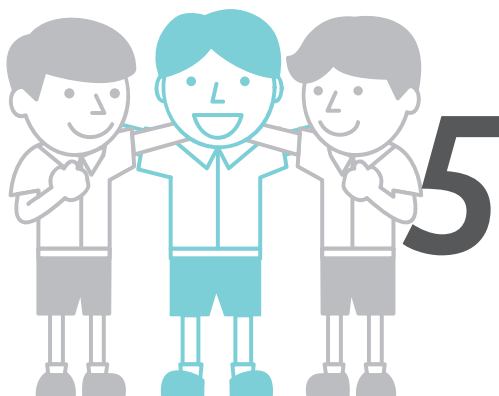

พัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้
สร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

สร้างแนวร่วมกับชุมชนและหน่วยงาน
เผื่อระวังแม่น้ำป่าสัก

ร่วมมือรวมพลัง

ส่งผ่านความรู้ข้อมูลคืนชุมชน

สิ่งที่ได้เรียนรู้

กานต์ธิดาศิตติสาร (โมเม)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

“การได้เห็นอาจารย์และรุ่นพี่ที่ทำโครงการ มีความมุ่งมั่นไม่ย่อท้อ เป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้มาเข้าโครงการจนสามารถบริหารจัดการงานและจัดการคนได้ต่างๆ ที่ไม่เคยทำมาก่อน นอกจากนี้ยังได้ฝึกการเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องการทำผลิตภัณฑ์ชีวภาพและการวิเคราะห์คุณภาพน้ำรู้จักแบ่งเวลาและมีความรับผิดชอบมากขึ้น”

กัณธิรมย์ เบญจรัตนานนท์ (เปา)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

“ผลที่เกิดขึ้นเมื่อเปาได้เข้าร่วมโครงการคือมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ได้ทักษะต่างๆ เช่นกระบวนการทำงานการจัดค่ายอบรมด้านสิ่งแวดล้อมการคิดวิเคราะห์ และสามารถเป็นวิทยากรให้ความรู้การทำผลิตภัณฑ์ชีวภาพและการวิเคราะห์คุณภาพน้ำได้”

ธัญชนก ไสภาคิษฐ์ (ใบตอง)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

“มีอาจารย์เป็นแรงบันดาลใจในการทำงานเพื่อส่วนรวม เพื่อสิ่งแวดล้อม และเพื่อสังคม นอกจากนี้ยังได้ทักษะการประสานงานชุมชน และสามารถเป็นวิทยากรให้ความรู้การทำผลิตภัณฑ์ชีวภาพและการวิเคราะห์คุณภาพน้ำได้”

ที่ปรึกษากลุ่มเยาวชน

อาจารย์อารมณ เบื้องเนิน (ครูเบ)
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จ.สระบุรี

มีบทบาทหนุนเสริมการทำงานของ
กลุ่มเยาวชน ให้อิสระในการคิดและ
การวางแผนทำงานของเด็กๆ ชวน
วิเคราะห์สรุปผลการตรวจวัดคุณภาพ
น้าบนฐานเหตุและผล ให้คำปรึกษา
พาเยาวชนไปเรียนรู้กับหน่วยงาน
ต่างๆและอำนวยความสะดวกในการ
เดินทางของเยาวชน

“พระเจ้าอยู่หัวทรงงานหนักเพื่อให้
ประชาชนชาวไทยสามารถอยู่ได้อย่าง
พอเพียง หากมีโอกาสได้แบ่งเบาภาระ
พระองค์ท่าน แม้เพียงน้อยนิดก็ตั้งใจ
จะทำตามแนวพระราชดำริ”

โครงการเยาวชนรักษ์ป่าสัก

โดย : กลุ่มเยาวชนรักษ์ป่าสัก
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จ.สระบุรี

หัวหน้าโครงการ

นางสาวกานต์ธิดา ศีตีสาร

คณะทำงานโครงการ

1. นางสาวกันต์กิริมย์ เบญจรัตนานนท์
2. นางสาวธัญชนก ไสภาคดิษฐ์
3. นางสาวธนภรณ์ กัลยาณมิตร
4. นางสาวสรวส สายบัว
5. นางสาวสุชัญญา นิลกำแหง
6. นางสาวณัชชา นามเคน
7. นางสาวศิริพร เกสรทอง
8. นางสาวสโรชนี ไหลสกุล
9. นางสาวฐิติรัตน์ รูปสม
10. นางสาวนุสรา บัวบาน
11. นางสาวสุนิสา พรอินทร์
12. นางสาวพัชรภรณ์ ไพบพา
13. นางสาวขวัญหทัย เพิ่มความสุข

ที่ปรึกษาโครงการ

1. อาจารย์อารมณ เบื้องเนิน
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จ.สระบุรี

